

This question paper contains 16 printed pages]

NA—112—2024

FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT

B.Com. (Second Year) (Third Semester) EXAMINATION

APRIL/MAY, 2024

FUNDAMENTALS OF INCOME TAX

(Friday, 19-04-2024)

Time : 2.00 p.m. to 5.00 p.m.

Time—3 Hours

Maximum Marks—75

N.B. :— (i) Question No. 1 is compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

(iii) Use of simple non-programmable calculator is allowed.

(i) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) साध्या नॉन-प्रोग्रॅमेबल कॅल्कुलेटरच्या वापरस परवानगी आहे.

1. From the following particulars compute the taxable income under the head 'salaries' of Shri Vijay Kumar for the Assessment Year 2023-24 : 20
- He is employed in a Software Company in Mumbai on a monthly salary of Rs. 80,000. In addition, he is entitled to 2% commission on sales achieved by him, which amounted to Rs. 10,00,000 for the previous year.

P.T.O.

He received the following allowances and ammenities from the employer during the previous year :

- (i) Dearness allowance of Rs. 20,000 p.m. which is granted under terms of employment and counted for retirement benefits.
- (ii) Bonus Rs. 40,000.
- (iii) House rent allowance @ Rs. 10,000 p.m.
- (iv) Entertainment allowance at Rs. 1,500 p.m.
- (v) City compensatory allowance @ Rs. 1,000 p.m.
- (vi) Medical allowance Rs. 500 p.m.
- (vii) Children education allowance for two children Rs. 400 per month per child.
- (viii) Children hostel allowance for two children Rs. 250 per month per child.
- (ix) He and his employer contributed 14.50% of his salary to recognised provident fund.
- (x) The interest credited to this fund for the previous year 9.50% rate of interest amounted to Rs. 18,000.
- (xi) He spent Rs. 15,000 per month as rent of the house occupied by him in Mumbai.
- (xii) He paid Rs. 2,500 as employment tax of the State Government.

खालील माहितीवरून श्री विजयकुमार यांच्या निर्धारण वर्ष 2023-24 साठी वेतन या शीर्षकाखाली करपात्र वेतनाचे आगणन करा :

ते मुंबईतील एका सॉफ्टवेअर कंपनीत रु. 80,000 मासिक वेतनावर नोकरीला आहेत. या व्यतिरिक्त त्यांनी मागील वर्षात केलेल्या रु. 10,00,000 विक्रीवर 2% कमिशन मिळाले आहे.

मागील वर्षात त्यांना त्यांच्या सेवायोजकाकडून खालीलप्रमाणे भत्ते आणि सुविधा प्राप्त झाल्या आहेत.

- (i) महागाई भत्ता रु. 20,000 प्रति माह जो नोकरीच्या सेवा शर्ती/अटीनुसार मंजूर केला जातो आणि सेवानिवृत्ती लाभासाठी मोजला जातो.
- (ii) बोनस रु. 40,000.
- (iii) घर भाडे भत्ता रु. 10,000 प्रति माह.
- (iv) मनोरंजन भत्ता रु. 1,500 प्रति माह.
- (v) शहर क्षतिपूर्ती भत्ता रु. 1,000 प्रति माह.
- (vi) वैद्यकीय भत्ता रु. 500 प्रति माह.
- (vii) रु. 400 प्रति माह प्रति मूल याप्रमाणे मुलांच्या शिक्षणासाठी शैक्षणिक भत्ता दोन मुलांसाठी मिळाला.
- (viii) मुलांचा वसतिगृह भत्ता रु. 250 प्रति माह प्रति मूल याप्रमाणे दोन मुलांसाठी मिळाला.
- (ix) त्यांनी व त्यांच्या सेवायोजकाने वेतनच्या 14.50% मान्यताप्राप्त भविष्य निर्वाह निधीत योगदान केले.
- (x) मागील वर्षी या निधीतील जमा रकमेवर 9.50% दराने व्याज मिळाले ते रु. 18,000 आहे.
- (xi) ते मुंबईतील ज्या घरामध्ये राहतास त्या घराचे भाडे रु. 15,000 प्रति माह प्रमाणे त्यांनी दिले आहे.
- (xii) त्यांनी राज्य सरकारचा नोकरीवरील कर रु. 2,500 दिला आहे.

P.T.O.

WT

(4)

NA—112—2024

2. Mr. Amit owns two houses. The particulars of the two houses for the previous year 2022-23 are given below : 15

Particulars	House I	House II
Date of completion of the house	31-3-2018	31-12-2019
Use of House	Self-occupied	Let out
Municipal value	50,000	70,000
Fair rent	60,000	1,00,000
Standard rent	40,000	60,000
Rent received	—	1,30,000
Municipal taxes paid	5,000	10,000
Interest on loan for construction of house	30,000	20,000

Compute income from house property for the Assessment Year 2023-24.

श्री अमित यांच्या मालकीची दोन घरे आहेत. मागील वर्ष 2022-23 साठी दोन घरांचा तपशील खालीलप्रमाणे देण्यात आला आहे :

विवरण	गृहसंपत्ती I	गृहसंपत्ती II
घर बांधकाम पूर्ण झाल्याचा दिनांक	31-3-2018	31-12-2019
घराचा वापर	स्वतःसाठी	भाड्याने
नगरपालिका मूल्यांकन	50,000	70,000

WT	(5)	NA—112—2024
उचित भाडे	60,000	1,00,000
प्रमाण भाडे	40,000	60,000
प्राप्त भाडे	—	1,30,000
नगरपालिका कर दिला	5,000	10,000
घर बांधकामासाठी घेतलेल्या कर्जावरील व्याज	30,000	20,000

निर्धारण वर्ष 2023-24 साठी गृह संपत्तीपासून उत्पन्नाचे आगणन करा.

Or

(किंवा)

Mr. Sanjay is the owner of a house at Nagpur. Particulars in respect of which for the year ended 31st March, 2023 are :

Particulars	Rs.
Actual Rent Received	80,000
Municipal Valuation	70,000
Total Municipal Tax	5,000
Municipal Tax paid by Mr. Sanjay	3,000
Municipal Tax paid by Tenant	2,000
Interest on loan taken for renewing the house	7,000
Unrealised rent allowed in the Assessment Year 2020-21 recovered during the year	20,000

Compute Mr. Sanjay's income from house property for the Assessment Year 2023-24.

P.T.O.

WT

(6)

NA—112—2024

श्री संजय यांच्या मालकीचे नागपूर येथे एक घर आहे. वर्ष अखेर 31 मार्च, 2023 त्या घराचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे :

विवरण	रु.
प्रत्यक्ष भाडे मिळाले	80,000
नगरपालिका मूल्यांकन	70,000
एकूण नगरपालिका कर	5,000
श्री संजय यांनी नगरपालिका कर भरला	3,000
भाडेकरूने नगरपालिका कर भरला	2,000
घराच्या नूतनीकरणासाठी घेतलेल्या कर्जावरील व्याज	7,000
निर्धारण वर्ष 2020-21 मध्ये मान्य केलेले अप्राप्य भाडे	
चालू वर्षात मिळाले	20,000

निर्धारण वर्ष 2023-24 साठी श्री संजय यांच्या गृह संपत्तीपासूनच्या उत्पन्नाचे आगणन करा.

3. Mr. Rajeev is the proprietor of a business. His Profit and Loss Account for the year ended 31st March, 2023 is as follows : 15

Particulars	Amount	Particulars	Amount
To Rent, Rates and Taxes	5,000	By Gross profit	4,70,120
To Commission	2,000	By Rent from House property	25,000
To General Exp.	1,000	By Dividend	5,000

WT

(7)

NA—112—2024

To Postage Exp.	500	By Interest on Govt.	
To Establishment Exp.	6,000	Securities	10,000
To Discount	650		
To Allowances	450		
To Household exp.	62,750		
To Legal Exp.	750		
To GST Paid	1,750		
To Advertising	2,050		
To Fire Insurance			
Premium (for Gross)	860		
To Repairs and renewals	850		
To Life Insurance Premium	2,400		
To Interest on capital	2,050		
To Loss on sale of motor			
car (used for private			
purpose)	6,800		
To Provision for Bad debts	2,500		
To Provision for Depreciation	3,000		
To Provision for Income Tax	5,000		
To Net Profit	4,03,760		
	5,10,120		5,10,120

P.T.O.

The following further informations are given :

- (i) Actual bad debts written-off during the year amounted to Rs. 1,000.
- (ii) Depreciation allowable is Rs. 2,500 as per income tax rules.
- (iii) Mr. Rajeev carries on his business from rented premises, half of which is used as his residence. Rent, rates and taxes include Rs. 3,000 paid as the rent of the premises during the year.

Compute the income from business of Mr. Rajeev for the Assessment Year 2023-24.

श्री राजीव हे एका व्यवसायाचे मालक आहेत. दि. 31 मार्च, 2023 अखेर नफा-तोटा पत्रक खालीलप्रमाणे आहे :

विवरण	रक्कम	विवरण	रक्कम
भाटक कर आणि दर	5,000	सकल लाभ	4,70,120
कमिशन	2,000	गृहसंपत्तीपासून भाडे	25,000
सामान्य व्यय	1,000	लाभांश	5,000
टपाल खर्च	500	सरकारी प्रतिभूतीवरील व्याज	10,000
प्रतिस्थापना खर्च	6,000		
सूट	650		
भत्ते	450		
घरगुती खाजगी खर्च	62,750		

WT

(9)

NA—112—2024

वैधानिक व्यय	750	
वस्तु व सेवा कर दिला	1,750	
जाहिरात	2,050	
अग्नी विमा प्रव्याजी (मालासाठी)	860	
दुरुस्ती व नूतनीकरण	850	
जीवन विमा प्रव्याजी	2,400	
भांडवलावरील व्याज	2,050	
मोटार गाडीच्या विक्रीवर हानी (खाजगी वापरासाठी)	6,800	
अशोध्य ऋणार्थ तरतूद	2,500	
अवक्षयनार्थ तरतूद	3,000	
आयकरासाठी तरतूद	5,000	
शुद्ध लाभ	4,03,760	
	5,10,120	5,10,120

खालील माहिती देण्यात आली आहे :

- वर्षभरात प्रत्यक्षात अपलेखित केलेले अशोध्य ऋण रु. 1,000 आहे.
- आयकर अधिनियमानुसार स्वीकृत अवक्षयन रु. 2,500 आहे.
- श्री राजीव यांनी व्यापाराकरीता एक इमारत भाड्याने घेतली आहे. या इमारतीच्या अर्ध्या भागाचा उपयोग ते आपले निवासस्थान म्हणून करित आहेत. भाटक, कर आणि दर या खर्चात रु. 3,000 या इमारतीचे भाडे देण्यात आले आहे (समाविष्ट आहे).

वरील माहितीवरून श्री राजीव यांचे करनिर्धारण वर्ष 2023-24 करिता व्यापारातील लाभापासून झालेली आय गणना करा.

P.T.O.

WT

(10)

NA—112—2024

Or

(किंवा)

Mr. Arun, an Advocate and Law-expert maintains his accounts on cash basis.

The following is the abstract of his transactions for the year 2022-23 :

Receipts and Payments Accounts

For the year ending 31st March, 2023

Particulars	Amount (Rs.)	Particulars	Amount (Rs.)
Opening Balance	20,000	Office Rent	30,000
Fees from clients :		Electricity	7,000
2020-21	10,000	Law books purchased	4,000
2021-22	25,000	Household expenses	20,000
2022-23	5,000	Motor cycle purchased	50,000
Consultancy fees :		Stationery	1,500
2020-21	12,000	Printing	5,000
2021-22	40,000	Salary to clerk	25,000
Honorarium for articles published in law magazines	10,000	Assistant salary	20,000
Royalty books :		LIC Premium	1,500
2020-21	25,000	Donation	500
2021-22	30,000	Interest on Bank loan	3,000
		Car expenses	16,400

WT	(11)	NA—112—2024
Dividend (Indian Co.)	4,000	Closing Balance 72,100
Rent from House Property	30,000	
Loan from Bank for Profession	40,000	
Interest on Bank Saving Account	5,000	
	2,56,000	2,56,000

Compute Mr. Arun's Income from profession for the A.Y. 2023-24 after considering the following additional information :

- (i) The car is used by him 1/4 for his profession and 3/4 for his personal use.
- (ii) The book value of the car is Rs. 1,00,000 and depreciation of 15% p.a. is allowed on book value.
- (iii) The cost of books inclusive of current year's purchase is Rs. 80,000 and depreciation is allowed 10% p.a.
- (iv) One of his clients paid him Rs. 20,000 for getting a judgement in court case in his (client's) favour. He gave this amount to his wife. This amount was not taken in account.
- (v) The motor cycle was purchased for his son.

श्री अरूण हे प्रख्यात विधितज्ञ आणि वकील आहेत. ते आपला जमाखर्च रोकड पद्धतीने ठेवतात. 31 मार्च, 2023 रोजी समाप्त झालेल्या वर्षातील देवघेर्षीचा आढावा त्यांनी खालीलप्रमाणे सादर केला आहे.

P.T.O.

प्राप्ती आणि शोधन खाते
31 मार्च, 2023 वर्ष अखेर साठी

विवरण	रक्कम (रु.)	विवरण	रक्कम (रु.)
प्रारंभिक आधिक्य	20,000	कार्यालय भाडे	30,000
पक्षकारांकडून शुल्क :		विद्युत खर्च	7,000
2020-21	10,000	कायद्यांच्या पुस्तकांची खरेदी	4,000
2021-22	25,000	घरगुती खर्च	20,000
2022-23	5,000	मोटर सायकल खरेदी	50,000
वैधानिक सल्ला शुल्क :		स्टेशनरी	1,500
2020-21	12,000	प्रिंटिंग	5,000
2021-22	40,000	लिपिक पगार	25,000
विधि पत्रकातील लेखांचे		सहाय्यकाचा पगार	20,000
पारिश्रमिक	10,000	जीवन विमा प्रव्याजी	1,500
कायद्यातील पुस्तकांचे अधिकार शुल्क :		देणगी	500
2020-21	25,000	बँकेच्या कर्जावरील व्याज	3,000
2021-22	30,000	कार खर्च	16,400
लाभांश (भारतीय कं.)	4,000	अंतिम आधिक्य	72,100
गृहसंपत्तीपासून भाडे	30,000		
बँकेकडून पेशाकरीता कर्ज	40,000		
बँक बचत खात्यावरील व्याज	5,000		
	2,56,000		2,56,000

खालीलप्रमाणे दिलेली अधिकची माहिती विचारात घेऊन भी अरूण यांचे निर्धारण वर्षे 2023-24 करीता पेशापासून होणारे उत्पन्नाचे आगणन करा :

- (i) कारचा वापर ते पेशासाठी 1/4 तर वैयक्तिक वापरासाठी 3/4 करतात.
- (ii) रु. 1,00,000 पुस्तमूल्याच्या मोटारगाडीवर (कारवर) अनुज्ञेय असलेल्या अवक्षयणाच्या स्वीकृत दर वार्षिक 15% आहे.
- (iii) चालू वर्षात खरेदी केलेल्या पुस्तकांसह त्यांच्याकडे कायद्याची रु. 80,000 मूळ मूल्याची पुस्तके आहेत आणि त्यावर वार्षिक 10% दराने अवक्षयण अनुज्ञेय आहे.
- (iv) त्यांच्या एका पक्षकाराने कोर्टातील अभियोगात यश मिळवून दिल्याबद्दल त्यांना रु. 20,000 नगदी दिले होते ते त्यांनी आपल्या हिशोबात न घेता आपल्या पत्नीला दिले.
- (v) मोटार सायकल त्यांनी त्यांच्या मुलासाठी खरेदी केली आहे.

4. Explain any 10 examples of exempted incomes under section 10 of Income Tax Act, 1961. 15

आयकर कायदा, 1961 कलम 10 अंतर्गत करमुक्त उत्पन्नाची कोणतीही 10 उदाहरणे स्पष्ट करा.

Or

(किंवा)

Shri Rahul furnished the following particulars of his income for the Financial Year 2022-23 :

- (a) Salary 20,000 p.m.
- (b) Dearness allowance 5,000 p.m.

P.T.O.

- (c) Entertainment allowance 1,500 p.m.
- (d) Employer's and employee's contribution to recognized provident fund Rs. 30,000 each
- (e) Interest from Provident Fund @ 9.50% p.a. Rs. 18,000
- (f) City compensatory allowance Rs. 500 p.m.
- (g) Medical allowance Rs. 1,000 p.m.
- (h) He has been provided with the facility of an unfurnished house by the employer in a town (population less than 10 lakh) for which the employer charges Rs. 700 p.m. The fair rent of the house is Rs. 25,000 per annum. The house is owned by the employer.
- (i) The employer has employed for him a sweeper @ Rs. 500 p.m. and a servant @ Rs. 900 p.m.
- (j) He paid Rs. 2,500 as professional tax during the previous year.

Compute the taxable income under the head 'Income from Salaries' for the Assessment Year 2023-24.

श्री राहुल यांनी आर्थिक वर्ष 2022-23 मधील त्यांच्या उत्पन्नाचे खालील तपशील सादर केले आहेत :

- (a) वेतन रु. 20,000 प्रति माह
- (b) महागाई भत्ता रु. 5,000 प्रति माह
- (c) मनोरंजन भत्ता रु. 1,500 प्रति माह

- (d) मान्यताप्राप्त भविष्य निधीत त्यांचे व सेवायोजकाचे अंशदान रु. 30,000 प्रत्येकी.
- (e) भविष्य निधीतील शिल्लक रकमेवर व्याज 9.50% दराने रु. 18,000 प्रति वर्ष
- (f) शहर क्षतिपूर्ती भत्ता रु. 500 प्रति माह.
- (g) वैद्यकीय भत्ता रु. 1,000 प्रति माह
- (h) सेवायोजकाने त्यांना राहण्यासाठी एक फर्निचर शिवाय असलेले घर दिले आहे (शहराची लोकसंख्या 10 लाखापेक्षा कमी आहे) त्या घरासाठी सेवायोजकाने त्यांच्याकडून रु. 700 प्रतिमाह आकरले आहेत. या घराचे उचित मूल्य रु. 25,000 आहे. हे घर सेवायोजकाच्या मालकीचे आहे.
- (i) सेवायोजकाने यांच्या सेवेत एक सफाई कामगार ज्याचा पगार रु. 500 प्रति माह व एक नोकर ज्याचा पगार रु. 900 प्रति माह नेमणूक केला आहे.
- (j) त्यांनी रु. 2,500 मागील वर्षात व्यवसाय कर भरला आहे.

निर्धारण वर्ष 2023-24 साठी 'वेतनापासून उत्पन्न या शीर्षकाअंतर्गत करपात्र उत्पन्नाचे आगणन करा.

5. Write short notes on any *two* of the following :

10

- (i) Gross Total Income
- (ii) Assessment Year
- (iii) Income
- (iv) Person.

P.T.O.

WT

(16)

NA—112—2024

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा :

- (i) सकल एकूण उत्पन्न
- (ii) निर्धारण वर्ष
- (iii) उत्पन्न
- (iv) व्यक्ती.

NA—112—2024

16